

Další královská role Dity Kaplanové

Činohra Národního divadla Brno má za sebou první sezonu, která byla cele v režii nového vedení. S hodnocením, dopadla-li zcela podle jeho představ, je třeba ještě počkat, každopádně se zde objevilo několik pozoruhodných inscenací: především dramaturgie Dumasovy *Královny Margot*, Preissové *Gazdina roba* a naposledy Shakespearovo drama *Antonius a Kleopatra* v režii ředitele brněnské „Mahenky“ Zdenka Plachého.

Plachého režijní poetika, ať už šlo o jeho starší inscenace – Moliéra od Bulgakova nebo *Fantoma opery*, či o novější *Deník krále a Královnu Margot*, stále prozrazuje jeho původní povolání hudebního skladatele. Herecké role jsou v jeho výkladu spíš individuální party, které se dodatečně harmonizují – a to i s rizikem, že se celkově mohou nesejít – než by vycházely z celkové obecné představy, v níž by postavy byly nuceny dodržovat pevně stanovený rámec.

Od přesvědčení, že v Shakespearových dramatech neexistuje žádná plastičtější, robustnější a v mnoha odstínech živější ženská postava – takto byla mimo jiné zdůvodněna i dramaturgická volba – je třeba k úspěšnému scénickému ztvárnění obtížného klasického díla ještě ujit dlouhý kus cesty. Divadlo má naštěstí ve svém souboru herečku, která dokázala postavě Kleopatry vtisknout neoslabenou a nekrácenou podobu. Už v roli královny matky Kateřiny Medicejské dokázala Dita Kaplanová uměřeně propojit královskou urozenost postavy nejen se shazujícím intrikánstvím, ale i s typicky dumasovským oděrem travičství. Kleopatra je pochopitelně postava odlišná, ale základ „to královské“, je podobný, pouze se s ním pojí urozenější, nepoměrně čistší divadelní kvality. *Antonius a Kleopatra* je drama o lásce a zradě, přičemž Kleopatra představuje především vábivý a nebezpečný vír ženství. Antonius, kterého ztvárnil Petr Halberstadt, sice je „blinded by love“, ale není vášní zmítaný manipulovatelný slaboch; o to je jeho osud tragičtější.

Scéna Daniela Dvořáka představuje jako vždy efektivní směs výpravnosti a úspornosti až účelovosti, avšak ne samoučelu – barevné „sirky“ zářivky nejen rozčleňují spolu se svíslými plochami z průsvitné barevné látky prostor, ale vytvářejí silný dojem jeho naplněnosti. Navíc vytváří pohyb několika svíslých zářivek sugestivní pocit kolébání. Světlo modrý královnin egyptský trůn při římských scénách střídají široké schody – vzadu nahoře vidíme miniaturní pyramidu a římský chrám jako geopolitické atributy.

Spojenectví tzv. druhého triumvirátu se nějakých patnáct let po smrti Julia Césara začíná rozpadat – třetím triumvirem je Aemilius Lepidus (Jiří Pištěk). Antonia oženil Octavius Caesar (Petr Bláha) se svou sestrou Octavií, ale Antonius fakticky žije s Kleopatrou. Tento svazek Řím nikdy neuznal. Petr Bláha propůjčil Octaviovi rozpustilost až rozjívěnost. Ač jeho skráně zdobí vavříin, máme pocit, že se snad pohybuje na kolečkových bruslích. Zváží ve chvílích, kdy se má projevit jako politický hráč – nebo hráč kočky s myší, když chce vlákat poraženou a poníženou egyptskou královnu do své římské pastičky.

První část, v níž se vpravujeme do děje, je méně spádná a stmelená než druhá, v níž jedna událost stíhá druhou. Jedním z vrcholů představení je chvíle, kdy poražený Antonius reflektuje svoji lidskou slabost a přirovnává se k mraku, který se chvíli může někomu jevit jako hrozivý ještěř, i když ve skutečnosti jde jen o chomáč par. Mluví v setmělém prostoru, v pozadí se rýsuje postava zrádce Enobarba a především v okamžiku jeho pozdního prozření a lítosti jej velice výrazně ztvárnil Jan Grygar. Nejen při této scéně pak doceníme živý a básnický překlad Jiřího Joska. ■

Národní divadlo Brno
William Shakespeare:
Antonius a Kleopatra
Překlad: Jiří Josek
Úprava: Martin Dohnal
a Zdenek Plachý
Režie: Zdenek Plachý
Scéna: Daniel Dvořák
Kostýmy: Martina Zwyrtek
Hudební spolupráce:
David Šubík
Premiéra 17. dubna 2009

Antonius a Kleopatra:

o slabosti a síle